

Slovanská siréna

Daria Galant

Daria Galant

Slovanská siréna

český překlad

Libor Martinek

ISBN 978-80-88463-53-5 (pdf)
ISBN 978-80-88463-54-2 (ePub)
ISBN 978-80-88463-55-9 (mobi)

Obsah

Úvod: *O svém umění*
Chtěla jsem být tvá
Hněv
Panteismus
Stíny noci
Na cestách
Na cestách II.
Hodina před soumrakem
Únava
Okouzlující oči
Májová bouře
Slovanská siréna
Setkání na vinici
Předjaří
Jaro
TY
Můra
Muž
Zlatý ocas
Pohled
Panství větrů (Píseň pro Ariadnu)
Větroplaška
Dovolená na venkově
Soví hory (báseň autoportrét)
Vůně
Cíl
Stín
Konec léta
Kapky zapomnění
Patřící do nebe
Ráno v lese
Podzimní dopis
Ozvěna
Král včel
Světlovlasá víla
Truchlící
Prosincové ráno
The Letter
SMS od Boha
Bouře na řece (poema)
Neobvyklost
Olšové louky (poema)
Syndrom
Traktát
Triáda
Pout
Tango vran
Tvoje myšlenky
Skrýt se
Červen
Slovanská siréna Darii Galant (*Libor Martinek*)
Ediční poznámka (*Libor Martinek*)

Úvod: *O svém umění*

Jde o neobvyklou básnickou sbírku. Jejím neoddelitelným prvkem je soustředěné cítění a prožívání. A zároveň pozvednutí hlavy a pohled na život jako na lidskou bytost. Hrdou a vědomou si své lidskosti.

Poezii vřazuji nejen do slov básní, ale také do mentálního prostoru. Mnoho básní vzniká v mých představách jako minimalistická forma (něco jako haiku) a zůstávají tam. Zůstávají kontemplací. Nepíšu je. Jsou abstraktní formou lyriky, totální a momentální abstrakcí. Žijí jen chvíli, někdy den, někdy několik dní a někdy okamžik, jenž je přemýšlením, uvažováním o tomto rozjímání. A jako představení v divadle jsou prchavé, mizí. Avšak častěji jen přemýšlím. Nicméně věřím, že moje mysl je dobrým místem pro tuto básnickou abstrakci a že k ní patří. Stejně jako film audiovizuální technice a malířství technice vizuální.

Obrázky pro moji literární tvorbu, assembláže pro pohádky, eseje a žurnalistiku, které píši, jsou také formou psaní poezie. Neskládám je a nemaluji – podle mého soudu. Nedokážu ani odpovědět na otázku čtenářů nebo příjemců mé práce: jestli jsem ji namalovala, protože se s malbou neztotožňuji.

Mluvím a myslím na tuto událost jako na psaní. A mohu jen odpovědět: „Ano, napsala jsem to.“ Proto píšu své obrazy, fotografie, prostorové formy a také píšu své filmy. Tato aktivita je výlučně doplňkem mé literatury. Neexistuje sama pro sebe a sama o sobě, ačkoli prochází přirozeným dělením na úrovni expozice a kontaktů s příjemcem. Filmy jsou představovány na filmových projekcích nebo vysílány v televizi, knihy na literárních setkáních a v knihkupectvích a vizuální formy, tj. obrazy a někdy dokonce fotografie, na vernisážích. Nemám na to žádný vliv, ale kdykoli je to možné, snažím se ukázat svou práci jako integrální celek.

Protože tohle všechno je pro mě jedním – literaturou. Někde se hluboce spojuje s mou myslí, což vytváří a ukládá básnické abstrakce, které jsem si právě vybavila. A pak se jejich stopa zhmotní ve filmovém obraze, básni, příběhu, románovém prvku, barvě v obraze, určitém fragmentu věty, někdy jen v jednom slově. Pro účely publikace ve *Slovanské siréně*¹ jsem se pokusila tyto myšlenky pojmenovat a termín, který ilustruje tento proces v den psaní úvodu této knihy, je *poetry inside* („poezie uvnitř“). Využiji jej k snadnějšímu vysvětlení tvůrčích činností, které probíhají v literatuře, kterou píši. Ve *Slovanské siréně* psané mnoho let (od roku 2000), proto existují básně s názvem *Panství větrů* (pol. *Dwór Wiatrów*; román vyšel v roce 2016) s podtitulem *Píseň pro Ariadnu*, báseň *Neobvyklost* z románu *Jadwiga*, která je napsána na úrovni abstrakce (velmi podrobně, je prostě vytvořena) a zachovává moji myšlenku. Mohla bych také více napsat o románech a knihách, které jsou na abstraktní úrovni již napsány a uloženy v této konkrétní knihovně, již je moje mysl, ale v úvodu právě této knihy se zaměřím pouze na básnickou abstrakci (poezii uvnitř).

Kromě poezie obsahuje *Slovanská siréna* také dojmy, příběh, popis toho, co v mém systému tvorby je také poezie a úzce souvisí s konkrétními díly. Připomínám lidový folklor, jenž je mi velmi drahý, ke kterému vždy přistupuji s velkou citlivostí a jemně připomínám recipientům literatury a umění, že jemu vděčíme za naši představivost. Tento folklor zcela přetvářím prostřednictvím své představivosti, domýšlím ho, doladuji, doplňuji vlastní citlivostí. Nemá proto etnografický, ale literární význam. Přestože se stávalo, že mnou vymyšlené jevy a postavy začaly žít v legendě o daném místě nebo určitých situacích, vstupovaly do prostoru existence. Jak to poznám? Některé z mých příběhů mi sdělili o mnoho let později lidé, s nimiž jsem se setkala poprvé, jako kulturní dědictví místa a hodnotu pohádkového podobenství. To je pravděpodobně úkolem literatury...

Daria Galant

Olchowe Łąki / Statek Długosiodło
duben 2017.

¹ Titul sbírky *Syrena Słowiańska* (Wydawnictwo Poligraf, Brzezia Łąka u Wrocławu, 2018) překládáme spíše slovansky mytologicky jako „siréna“, než víc pohádkově „mořská víla/panna“, byť jsou obě varianty možné, ale z hlediska obsahu knihy, a dokonce ilustrace na její obálce, se kloníme k první variantě.

Chtěla jsem být tvá

Chtěla jsem být tvá
dýchat tvým tělem
Hledat
Tě
V časové vzdálenosti
Hrát si s tebou s tebou celým
Šeptat ve vlnách zapomenutá slova
Chtěla jsem
Důvěřovat
Neohraničeně – modře
Jako moře a voda
zakulacenému prostoru
Chtěla jsem...
Mít tě v sobě – na oběžných drahách
Na očích – jako bělmo
Na rtech – jako grimasu
Chtěla jsem jít
Po cestách euforie
Šedé barvy kulhat
jako duhu
Chtěla jsem...
Doopravdy pohltnout
Tuto lásku
Chtěla jsem
Abys chtěl
tak silně
jako já

Slovanská siréna Darii Galant

Daria² Galant... polská básnířka, prozaička, dramatička, esejistka, novinářka, scénáristka, filmařka, výtvarnice, fotografka, filozofka (autorka filozoficko-umělecké koncepce „Teorie bílého citu“), kouč, terapeutka, chovatelka koní (s nimiž provádí motivační cvičení metodou Holy Equus), jakož i lam alpaka (jde o tzv. lamoterapii v systému Alpacatherapy Spirit), zakladatelka dobře fungujícího Institutu Darii Galant („Institutu D. G.“)³ je skutečně ženou mnoha talentů, ale co je hlavní – všechny své činnosti vykonává s neobyčejnou vášní a na vysoké umělecké či odborné úrovni.

Představme si blíže tuto nevšední tvůrčí osobnost, dosud českému čtenáři neznámou, než se blíže zaměříme na její poezii, kterou shrnuje tato sbírka veršů.

Daria Galant se narodila 5. září 1973 ve Vratislavi. Píše od dětství. Svou spisovatelskou kariéru zahájila v šestnácti letech, kdy publikovala básně a články v dolnoslezských novinách Wiadomości Świdnickie („Świdnické zprávy“). V tomto periodiku se také odehrál autorčin literární debut, protože noviny jí otiskly několik básní spolu s krátkým rozhovorem. Daria byla tehdy studentkou střední školy. Poté, během studia filologie ve Vratislavi, psala do vratislavských novin v rámci studentské komunity. Její rané texty lze například najít v časopise Szermierz („Průkopník“).

V roce 1995 vyhrála soutěž na reportáž vyhlášenou jedním z vratislavských periodik, ale rozhodla se s ním nespolupracovat. Odešla z Vratislavi do Varšavy, kde navázala spolupráci s ilustrovaným časopisem TIM. V roce 1996 začala pracovat na plný úvazek v novinách Kurier Polski („Polský kurýr“). Psala články, sociální reportáže i povídky, její texty byly často citovány PAP (Polská tisková agentura) a systematicky se objevovaly v přehledech tisku.

V letech 1998 až 2002 vydával měsíčník Magazyn Rzeczpospolitej („Republikový magazín“) sérii povídek Darii Galant. Příběhy měly literárně groteskní charakter. Rubriku vytvořil tehdejší šéfredaktor „Magazínu“ Jacek Lutomski a také vymyslel název povídkové série Samo Życie („Sám život“). Spisovatelka získala svůj sloupek díky výhře v soutěži, jíž se zúčastnilo mnoho významných novinářů a novinářů. Od roku 1999 psala zprávy a eseje pro čtrnáctideník Cogito. Své texty opatřovala vlastními básněmi a podepisovala je pseudonymem Pride (angl. pýcha). V roce 1999 ukončila svou práci v „Polském kurýru“, ostatně noviny tehdy zanikly a ona byla jejich poslední redaktorkou.

Jako autorka psala pro mnoho periodik, publikovala povídky, články a beletrizované reportáže. Její texty se mimo jiné objevily v časopisech Gentelmen („Džentlmen“), Aneks („Příloha“), Życie Warszawy („Varšavský život“) a mnoha dalších. V letech 2001–2003 psala články z oblasti psychologie pro „Polský magazín“ a přílohu Rzeczpospolita („Republika“) články z právní oblasti pod názvem Moje Prawo („Mé právo“). V letech 2007–

² Doplňme, že v češtině jsou možná skloňování křestního jména Daria podle vzoru žena i růže, zde volíme vzor žena.

³ Institut organizuje jedinečné rozvojové aktivity pro různé věkové skupiny (děti, mladiství, dospělí a senioři). Vzdělávání je založeno na Teorii bílého citu, vlastním filozofickém a uměleckém pojetí Darii Galant, které si získává stále více uznání mezi příjemci. Teorie bílého citu hledá v člověku dobro a nacházení čistého záměru. Předpokládá intelektuální a emocionální rozvoj poznáváním světa přírody, literatury a umění ve správně formulovaných didaktických programech. Cvičení institutu probíhají ve skupinách a jednotlivě jako lekce, workshopy a přednášky na téma: literatura, film, žurnalistika a tvůrčí činnosti. Součástí původní Teorie bílého citu je učení se rozjímání ve společnosti zvířat, podporované profesionálními jezdeckými kurzy. Na farmě Olchowe Łąki (Długosidło v okrese Wyszaków na okraji Bělovského lesa) chová Galant osm koní a tři alpaky využívané k terapeutické práci s lidmi trpícími různými druhy stresu. Kromě toho Daria Galant provozuje vlastní muzeum, filmové a literární studio, kde jsou zpracovávány životopisy spisovatelů, básníků, malířů, výtvarných a audiovizuálních umělců, umělců a lidových umělců apod.

2009 publikovala v psychologickém časopise *Odnowa*, *Świadomie kieruj swoim życiem* („Obnova, Vědomě říd' svůj život“) literární sloupky s názvem *Ballady* („Balady“). Velká série originálních sloupků a esejů se objevila v letech 2008–2011 v týdeníku *Wyszkowiak* („Vyškovák“), tiskovně v regionu řeky Bug ve východním Polsku. V letech 2011–2013 vydával spisovatelčiny eseje také měsíčník *się Dzieje* („se Děje“). Od roku 2011 jsou spisovatelčiny články publikovány rovněž v celostátním psychologickém časopise *Sens* („Smysl“).

V roce 2013, od dubna do září, národní jezdecký časopis *Konie i Rumaki* („Koně a hřebci“) publikoval šest článků spisovatelky o zaklínání koní a způsobu práce s koňmi, tzv. *Holy Equus* (HEQ), jehož je autorkou. Práce s koňmi, porozumění jejich psychice a chovu zaujímaly v práci romanopiskyně důležité místo. Galant je – podle již zesnulého prof. Ludwika Maciąga, malíře a odborníka na koně, a Anny Dębské, legendární sochařky a chovatelky arabských koní, šampionkou v jízdě na koni.

Prozaický debut *Darii Galant* se uskutečnil v roce 2002. Jde o existenciální román *Bóg ukrył się w górach* („Bůh se ukryl v horách“), který vydalo nakladatelství *Polihymnia* v Lublinu. literární vědec Donat Niewiadomski napsal doslov k jeho prvnímu vydání, a topod názvem *W krainie nadistnienia* („V zemi nad-existence“). Jde o příběh Magdaleny, mladé ženy, která se dusí ve vztahu s lehkomyšlným a nesnesitelným mužem, uteče proto do *Bieszczadských hor*, kde ji čeká osvobození vlastní duše. Vrací se změněná, aby se mohla správně rozhodnout.

Další autorčinou knihou je román *Południca* („Polednice“) vydaný v roce 2005 varšavským nakladatelstvím *Czarna Perła* („Černá perla“). Jedná se o rozsáhlý román s tématem gotické lásky – návykové, celoživotní a silné. Román oplývá malířskými popisy přírody, které jsou integrovány do děje, čímž udržují čtenáře v napětí až do samého konce. Recenzi „Polednice“ (1. vydání) napsal prof. dr hab. Tadeusz Żabski z Varšavské university a literární vědkyně dr. Agnieszka Kuniczuk-Trzciniowicz.

Další knihou je sbírka poezie *Lilith*, vydaná v roce 2007 vydavatelským institutem *Świadectwo* („Svědectví“) v *Bydgoszczi* (Bydhošti). Básně, naplněné hlubokou existenciální reflexí, vyvrátě básnický, autorka psala od svých sedmnácti let až do doby publikace. Recenze sbírky poezie vyšla v literárním časopise *Akant*, napsal ji Filip Ludwik Czech pod názvem *Poezja pod wysokim patronem* („Poezie pod vysokým patronátem“).

V roce 2008 vychází ve varšavském nakladatelství *Arte Cinema Films* další román *Siostry Opposto* („Sestry Opposto“). Je to gotický román odehrávající se ve starém hostinci v bažinách *Pulwy* vedeném dvěma sestrami – dvojčaty. V důsledku nehody se Filip *Ławrynowicz*, muž představující svým charakterem typ bezohledného byznymena, ocitá uprostřed temných událostí.

Další kniha s názvem *Kobieta o oczach rzeki* („Žena s očima řeky“) také vychází ve varšavském nakladatelství *Arte Cinema Films* v roce 2013. Je to sbírka poetických příběhů, které ukazují osud a myšlenky hrdinů žijících u řeky Bug. V těchto příbězích je charakteristickým literárním rysem personifikace přírody (řek, stromů atp.) a psychologický způsob zápasu postav se svým životem. Příběhy odkazují na romantickou antropologii, kterou autorka užívá k popisu dvojí povahy člověka.

V roce 2015 vychází autorské drama *Departament Straconego Czasu* („Oddělení ztraceného času“) ve vydavatelství *Warszawska Firma Wydawnicza* („Varšavská vydavatelská firma“). Literární premiéra hry se koná v multimediální knihovně ve Varšavě a původní interpretace fragmentů hry se ujal herec *Jerzy Łuszcz*.

Daria Galant tedy tvoří fantastickou, morální, senzační a poetickou literaturu. Je také scenáristkou a autorkou dokumentů, uměleckých filmů, filmových obrazů a výtvarných děl. Poetické vidění světa v její tvorbě a zároveň rychle plynoucí a rozsáhlá zápletky jsou pro díla této autorky charakteristické. Jazyk jejích románů, dramát, příběhů, filmových obrazů je kombinací poetického výrazu s fiktivním uměním psychologického románu, filozofického románu a komediálního dramatu (např. vzpomenuté drama ve třech dějstvích „Oddělení ztraceného času“, Varšava, 2015).

Zastavme se nyní u filmové a scénářistické tvorby Darii Galant. Její autorská filmová tvorba se datuje do roku 1998, kdy jsou její první krátké dokumenty vysílány na kanálu Exspress TV v Polsatu.

Poté, od roku 1998 do roku 2007, byla režisérkou, scenáristou a autorkou textů pro dokumentární telenovelu s názvem *Drogówka* („Dopravní policie“; první dvě epizody *Drogówki* režíroval Wojtek Smarzowski).

Práce ve filmu pokračuje, dokud program nestáhne z vysílání Stacja TV 4 („Televizní stanice 4“). Úspěch tzv. bývalé *Drogówki* spočíval na inovativním přístupu v oblasti reportáže (později vzniklo mnoho podobných para-dokumentů, vycházejících z konceptu *Drogówki* z let 1998–2007). Poprvé byl představen lektor-vypravěč v konvenci vševědoucího vypravěče a takzvaného dokumentárního hrdiny. Tento fiktivní a literární přístup k filmovému dílu, realizovaný autorkou, umožnil této sérii přežít v komerční televizi po několik let.

V letech 1999–2006 Daria Galant vytváří druhou sérii policejních dokumentárních filmů *Komenda* („Velitelství“), již je režisérkou, scenáristkou a autorkou textů pro lektora. Pilotní díl *Komendy*, ukazující zákulisí práce kriminální policie, vyhrává „audiotele“, ve kterých diváci hlasovali, jaký seriál chtějí sledovat na TV 4, a začíná jeho týdenní vysílání. Film režírovaný temným, ale dynamickým pojetím napětí umožňuje autorce vytvořit náladu a pohrát si s představivostí diváka.

Mezitím, v letech 2004–2005, spisovatelka na objednávku TV 4 vytváří koncept dokumentu s názvem *Strazacy* („Hasiči“), který režíruje a je autorkou scénáře. V roce 2007 TV 4 kupuje práva na promítání několika spisovatelčiných příběhů a produkci pěti epizod para-dokumentárního filmu *Opowieści policyjne* („Policejní příběhy“), což jsou telenovely podle autorčiných příběhů pod stejným názvem: *Mim*, *Kod DNA*, *Dziewczyna i wiatr*, *Nocny autobus*, *Wybuch* („Mim“, „Kód DNA“, „Dívka a vítr“, „Noční autobus“, „Exploze“).

V „Policejních příbězích“, jejichž původní název byl *Pościg za ciemnością* („Pronásledování temnoty“), je poetická vize filmu odhalena jako výtvar představitosti.

V roce 2008 spisovatelka píše a režíruje půlhodinový dokument o vynikající sochařce zvířat (soukromé přítelkyně spisovatelky) a zakladatelce druhého poválečného chovu arabských koní v Polsku – Anně Dębské, a to s názvem: *Opowieść o koniach i ludziach*, *Anna Dębska* („Příběh o koních a lidech, Anna Dębska“; vysíláno na TVP 2).

V roce 2009 pak natočila dokument podle svého scénáře *Daniel i konie* („Daniel a koně“) o jezdecké vášni herce Daniela Olbrychského. Film měl premiéru na TVP 2.

V roce 2011 autorka režírovala umělecký film s názvem *Nadbużański Teatr Konny* („Koňské divadlo nad Bugem“; kolekce DVD), v roce 2012 dokument *Magia Kurpiów Białych* („Magie Bílých Kurpů“; odvysíláno na TVR v roce 2013, vyšla také kolekce DVD) a v roce 2013 v Muzeu v Mielniku na Podlesí se odbyla premiéra autorčina uměleckého dokumentu *Musiałowicz*. Jde o film věnovaný dílu vynikajícího mystického malíře Henryka Musiałowicze. Muzeum si objednalo premiéru filmu ke 100. výročí Musiałowiczova narození, jelikož vlastní stálou expozici mistrových děl.

Připomeňme ještě některé zajímavosti ze života této významné umělkyně.

Otec Darii Galant, Maciej Galant, byl elektroinženýrem na Vratislavské univerzitě technologie a její matka Ewa Olszowska (*primo voto* Galant) byla polonistkou na Vratislavské univerzitě. Od útlého věku Daria projevovala literární talent. Než se naučila spisovatelskému řemeslu, své první romány nahrála na magnetofon. Od mládí napsala mnoho svazků rukopisných románů, které jsou dodnes uchovány v její rodině. A to vše díky její matce Ewě, která po celá léta pečlivě uchovávala literární pokusy své dcery. Na základní škole, pak na střední škole měly už její romány (ačkoli psané ručně a šířené v počtu pouze jednoho výtisku) davu věrných čtenářů. Proto Daria, donucená velkým čtenářským zájmem o svá díla mezi dětmi a mládeží, založila knihovnu, její romány si půjčovali spolužáci a poté je i recenzovali. Tyto názory také přetrvaly a nachází se ve spisovatelčiných archivech.

Po studiích se rodiče Darii odstěhovali z Vratislavi a začali pracovat jinde. Otec Maciej jako odborný asistent na Vyšší technické škole v Zelené Hoře a matka Ewa na Pedagogické univerzitě (dnes Univerzita Zelená Hora) tamtéž. Ewa také začala psát doktorát z baroka

u prof. Czesława Hernase na univerzitě ve Vratislavi, ale studia nedokončila. Po nějaké době se také vzdala vědecké práce, nejprve pracovala v nakladatelstvích, poté v oblasti vzdělávání. Stala se učitelkou polského jazyka na základních a středních školách. Velká část její profesionální kariéry byla věnována organizaci vzdělávání. Mnoho let byla mimo jiné ředitelkou školy č. 12 ve Svídnici v Dolním Slezsku. Maciej Galant, než odešel z vyššího vzdělávání a získal zaměstnání ve firmě ZASTAL Zielona Góra, kde se zabýval zahraničním obchodem a marketingem, byl se Stanisławem Iwanem autorem publikace Vyšší technické školy *Ćwiczenia laboratoryjne z przekształtników statycznych* („Laboratorní cvičení ze statických měničů“), která je k dispozici v katalozích Národní knihovny ve Varšavě (národní bibliografie č. PB 448/77) v kategorii Układy elektryczne, Ćwiczenia i zadania dla szkół wyższych („Elektrické systémy, Cvičení a zadání pro univerzity“).

Když je Darii osm let, manželé Galantovi se stěhují ze Zelené Hory do Svídnice v Dolním Slezsku. Do historického města v bezprostřední blízkosti Sovích hor. Tam Daria absolvovala základní školu a gymnázium (střední škola č. 2 ve Svídnici) a poté studium polské filologie na Vratislavské univerzitě ve Vratislavi.

Jak bylo uvedeno, v šestnácti letech společně se skupinou přátel ze střední školy začala psát do místních novin *Wiadomości Świdnickie* („Svídnické zprávy“). Z honoráře za svou první zveřejněnou báseň si kupuje sádrovou sochu Bílého Buddha, která je pro ni od té doby symbolem literární cesty. Bílý Buddha je dodnes ve spisovatelčině ateliéru.⁴

Zamysleme se nyní nad sbírkou „Slovanská siréna“. Jde o sbírku několika desítek básní, které jsme četli, aniž jsme se předtím seznámili s prozaickou či jinou literární tvorbou autorky; stejně, jako většina český čtenářů, a tedy ne předsudečně. K autorčině próze se tato poezie vztahuje mnoha způsoby. Jednak přímo, básnířčiným odkazem na dříve publikované prozaické práce, což ostatně konkretizuje v úvodu dvěma příklady, jednak nepřímo, prostřednictvím již vypracovaných motivů, témat, schémat, obrazů uplatňovaných v psychologické či existenciální próze, často také s prvky slovanské mytologie (odtud samozřejmě pochází i název sbírky). Na rozdíl od severské mytologie, nejde o andersenovskou malou mořskou vílu, která je pro lásku ke svému milému ochotna obětovat život, máme spíše co činit s intimními prožitky jejichž podloží je vesměs (/nikoli výhradně) zklamání v lásce, rozumem nepřijatý rozchod s partnerem, k němuž snad ani nebyl v jejím chápání a vnímání důvod. Nenajdeme zde nicméně skrytou nenávist nebo hořkost ze životního selhání: „Odpouštím lesům / Jejich velké stíny / Odpouštím ti – / Mé utrpení“ – napíše Daria Galant v básni *Májová bouře*. Jak si povšimla v recenzi sbírky dr. Agnieszka Kuniczuk-Trzciniowicz, v této poezii nacházíme spíše „moudré soustředění k nitru člověka, umožnění prožívat vše tak, jak to individuální citlivost umožňuje“⁵. V dnešním světě, jenž je řízen médii vytvářejícími falešnou realitu, podsouvajícími vnímatelům životní styl celebrit nasazujících si masku úsměvu na tváři, je to vzácnost. Sbíрка je rozhodně obratem k autenticitě, jež se opírá jak o slovanský folklor, avšak v podobě vysoce stylizované až na pár výjimek nefigurativní, spíše citěný v pozadí, tak o jedinečné pojetí panteismu, avšak v křesťanském, nikoli pohanském vydání; vždy je tu přítomen někdo, nějaká vyšší moc, která do zdánlivého chaosu vnáší rovnováhu, pořádek, krásno a mír; a když jsme u klidu v duši, nelze nevzpomenout ani buddhistickou orientaci autorky vedoucí k vědomé práci s duchovnem, s energiemi, avšak z vpovzdálí se nám hlásí také někteří antičtí filozofové či renesanční učenci a jejich pojednání o přírodních živlech či kosmogonických úkazech.

Není smyslem těchto odstavců hledat intertextuální návaznosti, duchovní spojenectví s minulým, ale i s možným budoucím. Jde nám o autorku jako takovou a stylizaci autorského subjektu v básních sbírky. Odkaz na slovanskou mytologii přivedl Agnieszku Kuniczuk-Trzciniowicz k úvaze, že „Slovanská siréna“ slovanská, musí mít slovanskou duši. Nebylo by obtížné rekonstruovat repertoár mytologických prvků v poezii Galantové, když k tomu účelu

⁴ <https://dariagalantbiography.blogspot.com/>

⁵ Agnieszka Kuniczuk-Trzciniowicz, *Syreni śpiew nie zawsze wieszczy zgubę... słów kilka o poezji Darii Galant*, in Daria Galant, *Syrena Słowiańska*. Brzezia Łąka u Wrocławu, Wydawnictwo Poligraf, 2018.

nám může posloužit celá řada vynikajících prací českých či polský (nebo jiných) badatelů. Známe tedy její původ, ale známe její identitu v poezii vratislavské rodačky? Díky zveřejnění textů Galantové, které máme nyní před sebou, „můžeme – jako čtenáři – číst její příběh jako svůj vlastní, což rozhodně rozšiřuje škálu interpretací. Toto skrývání identity také zdůrazňuje rysy charakteristické pro celé autorčino dílo: tajemství, trochu magie, obracející se k univerzálním rysům a jevům, ale dávající jim individuální obřad. To vše dělá prezentovanou poezii hodnotnou.“⁶

Bedlivý čtenář si rovněž povšimne formální stránky veršů, autorčina stylu. Zde je nutno podotknout, že překladatel se rozhodl představit volný verš, s nepravidelnou, avšak tu či onde přítomnou polskou interpunkcí přeložit také volným veršem, avšak bez interpunkce; a to v souladu se současným trendem překladu v moderní české lyrice. Verš je tímto učiněn více významovým, bez otrockého následování gramatiky, o což ostatně nejde ani autorce polského originálu – s interpunkcí, ale také se skloňováním, syntaxí či jinými gramatickými jevy zachází poměrně volně, ale s úsilím o dynamiku vyjádření a zmnožení významu textu. V tomto ohledu nelze než souhlasit s citovanou polskou literární kritičkou Kuniczuk-Trzciniowiczovou, že jde o autorku, která „který má svůj vlastní styl, důsledně se ho drží, nesleduje módu, váží si toho, co je pro ni nejvhodnější a nejlepší, je důvěryhodná a stojí za přečtení...“⁷.

Táž literární kritička oceňuje ve sféře tematické, symbolické a motivické této poezie, že je v ní stále přítomná řeka. „V básních se setkáváme s jejím opakovaně definovaným obrazem, který rozšiřuje nevyzpytatelná tajemství existence, vyvolává nové otázky a... nečeká na odpovědi. Řeka se stává způsobem, jak mluvit o citlivosti, touhách, pomíjení. Skrze její proudy v Dariiných básních se učíme být citliví a náchylní k reflexi.“⁸ K vodním živlům ještě připočteme dešť, bouři provázenou blesky a burácením hromu, které básnířce nevyhnutelně připomíná dusot stáda koní. Autorka má dar tyto obrazy rytmicky vyklenout i eufonicky podtrhnout, a tím posílit výrazovou dynamiku verše.

Dodejme, že dalším živlem, který básnířku fascinuje, je vítr, jenž je vcelku očekávané prudký, neurvalý, dokonce zlý, ale umí být také nečekaně hravý, dovádívý a zábavný. Pohled vzhůru lyrického subjektu je často upoután draky na obloze, jejich rozpustilostí a nadhledem nad zemí, podobně jako u ptáků, které jsou však živými tvory, zatímco drak je dílem lidských rukou a rozumu, když je třeba znát alespoň základy geometrie při jeho stavbě, aby se vznesl v povětří.

Sbírka sice nemá pravidelnou tematickou kompozici podle ročních období, ale pozornému čtenáři neujde, o která se v dané básni jedná, a to rovněž zvyšuje její hodnotu a atraktivitu, když autorka jako malířka dovedně pracuje s barvou básnických obrazů a každopádně s proměnami barev během kalendářního roku.

Existenciálně laděné básně věnované životnímu partnerovi, zamyšlení nad údělem ženy, ono postupné odhalování identity ženského subjektu, jež přece uzavírá určitou životní etapu spisovatelky, to jsou další místa, ke kterým se bude čtenář této poezie rád vracet, s nimiž se může dokonce mnohdy ztotožnit.

Obrat Shrnuto a podtrženo“ vyvolává zbytečně ekonomické asociace, ale máme-li uzavřít naše závěrečné pojednání o životě a díle Darii Galant, musím konstatovat, že jde o autorku, jejíž práce se vyznačuje interdisciplinarností, byť se laskavý čtenář musí spoléhat na informace tzv. z druhé ruky. Ideální by bylo navštívit statek Długosiodło (což se dá volně přeložit jako dlouhé sedlo) a seznámit se s Institutem D. G. v obci s tak poetickým názvem Olchowe Łąki („Olšové louky“) osobně. A pokud to není možné, je zde pro budoucí fanoušky Darii Galant pro začátek připravena tato česko-polská sbírka autorčiny poezie.

Libor Martinek

⁶ Tamtéž.

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž.

Ediční poznámka

Český překlad básnické sbírky Darii Galant *Slovanská siréna* byl pořízen z originálního polského vydání *Syrena Słowiańska* v nakladatelství Poligraf (Brzezia Łąka, Polsko) v roce 2018.

Daria Galant

Slovanská siréna

Copyright © Daria Galant
Překlad do češtiny © Libor Martinek
Doslov © Libor Martinek
Autor fotografie © Marta Baranowska

Ilustrace na obálce: akryl na plátně „Siréna v bílém závoji“,
datum vytvoření: říjen 2021,
Literární studio „Olchowe Łąki“ v Długosiodło

Vydalo nakladatelství
Michal Beran – První bruntálské nakladatelství
jako svou 25. publikaci
v roce 2023

ISBN 978-80-88463-53-5 (pdf)
ISBN 978-80-88463-54-2 (ePub)
ISBN 978-80-88463-55-9 (mobi)

e-mail: info.pbn@centrum.cz
web: pbn.proweb.cz